# Svea. Af Herr Esaias Tegnér, Professor och vice Bibliotekarie vid Akademien i Lund. Skaldestycke, som vunnit Stora Priset i Svenska Akademien År 1811

## Bokutgåva

Texten ingår i *Svenska Akademiens Handlingar Ifrån År 1796. Sjette delen*, s. 155–169. Tryckt hos Carl Deleen, Stockholm 1817.

SVEA.

AF

Herr ESAIAS TEGNÉR,

Professor och vice Bibliotekarie vid Akademien i Lund.

*Skaldestycke*,

som vunnit Stora Priset i Svenska Akademien År 1811.

*Pro Patria.*

Jord, som mig fostrat har och fädrens aska gömmer, Folk, som ärft hjeltars land och deras dygder glömmer! Ur skuggan af min dal jag egnar dig en sång. Dig söfver smickrets röst. Hör Sanningens en gång. En annan sjunge fritt till våra tiders heder Om våra nya ljus och våra milda seder. I yppig hvilas famn han fritt förakta må De hjeltedar som flytt, den kraft han kallar rå. För sorglös njutning född, för lekar blott och löjen, Han läspe tidens lof och fire dagens nöjen: En hvar sitt lynne har. Jag älskar dig ej, Tid, Som smilar öfver oss i falsk och veklig frid. Mig gläder stormens sus och fädrens stora minnen. Jag älskar deras mod och deras höga sinnen, Då Nordens son ej än tog andras seder an, Och njöt hvad jorden gaf och tålte som en man. Bort med den falska konst som sinnets kraft förvekar, Och flärdens tomma prål och yppighetens lekar! – Folk! som vid öcknens barm vext opp, och med besvär En knapp och oviss skörd från frusen torfva skär, Som, strödt kring Polens ring bland skogarne och fjällen, Upphugger, nattbetäckt, din bergning utur hällen! Hvad yra fattar dig? Du säljer utan blygd Ditt fria sjelfbestånd, din ära, ja din dygd, För tomma njutningar från fjerran stränder förda, Som suga landets merg och sinnets krafter mörda; Du härmar oförsynt, och glömskt af Fädrens lag, All Söderns veklighet, och saknar dess behag. Naturen lede dig. Hon gaf, för skilda zoner, Åt Sederna sin färg, åt Språken sina toner. I Söderns paradis, der Solens milda kraft Uppammar sjelfsådd skörd och kokar drufvans saft; Der himlen jemt är blå, och i en evig sommar Orangens gull slår opp och Lagrens krona blommar, Och mellan bäckars sorl och vestanvindars gång Sjelf språket smälter bort i lena toners sång; – Der bjöd Naturen sjelf den glada menskan njuta. Hon leder nöjets dans och knäpper sångens luta, Och lifvet, fritt för sorg som för behofvens hot, Är yppigt som den jord som blomstrar för din fot. – Kring Roms besegrare, kring Odens ättelaggar Hon gjutit isfylld våg och murat fjällens väggar. Utöfver snöklädd trakt med dristig hand hon satt Det stormbebodda moln, den norrskenslysta natt. Se kring dig. Flammande kring fjällen fästet svänger, Utöfver forsens svall förvägna klippan hänger, Och skogen hvart du går, omgjordande din stig, Står hög och allvarsam och blickar ner på dig. Här sjunker dal vid dal, der klyft på klyfta lastad Står opp, i hedendag af jättehänder kastad. Tätt öfver skullran hän de höga stjernor gå; I klippan vexer jern, och männer deruppå. Här vill Naturen se det enkla, allvarsamma, Här vill i torftigt bo

hon kunga-sinnen amma. Här vandre fri och stolt bland fjällarna en ätt, Som sjelfmant ger sin pligt och kräfver ut sin rätt; Och i sin enfald vis, uti sitt armod ärad, Omfamnar faran glad, och döden oförfärad. – Så vexte fordom opp bland tallarna en slägt, Som kufvat Österns våld och Söderns bäfvan väckt. O! Sveas fordna dar, o! Fädrens gudaminnen! I seklers långa natt J skymten och försvinnen. I Sången lefven qvar! Den tiden är förbi, Då trygg som klippans rot; som himlens vind så fri Och närd utaf den skörd som på hans täppa grodde, Europas segrare i Nordens hyddor bodde. För ära och för rätt för Kung och Fosterland Han slösade ej ord, men väpnade sin hand. Han plöjde Fädrens jord och ärfde deras seder, Såg glad i lifvet in, och trygg i grafven neder; Och skild från vekligt prål och yppighetens flärd Han ej beskattad blef, men ärad af en verld. Ej Asien klädde än, ej Indier honom födde. För honom Söderns folk, och ej dess drufvor blödde. Osmakligt var ej än hvad helst som nämdes Svenskt; Hans sinne som hans drägt var varmt och fosterländskt; Och inga nöjens gift, och ingen ångers smärta, Stal helsan från hans kind och modet ur hans hjerta, Nöjd med hvad jorden bjöd och skog och bölja gaf, Han sökte ingens skygd och hade ingen slaf. Med svärdet och en vän han trygg och rik sig trodde, Och gästfrihet var namn på hyddan der han bodde, Så lefde han förnöjd och utan qvinnligt knot Han gick med öppet bröst sitt ödes storm emot. Med hjertat blödande, men upplyft öfver tingen Han fruktade sin Gud, och utom Honom – ingen. Hans Religion var dygd. Ett handslag var hans ed. Med samma djerfva mod han tänkte som han stred; Och manligt dristig, fri, af ingen fördom fången, Steg djupt i forskningen, och höjde sig i sången. – J ädle, mossa gror på edra glömda ben. Er lefnads hjeltedikt är slutad längesen. En annan verld står opp. Välan, välan, j Fäder! Hvem är den menskoätt som på er aska träder? O blygd! Är detta er, är detta Göters stam, Som släpar orkelös sin matta lefnad fram, Med sina små begär, med sina halfva dygder, Och Söderns yppighet i fattigdomens bygder? Hvar är din fordna kraft, ditt fordna allvar? Hvar Det hjeltenamn, o Folk, som trötta ryktet bar? Och Nitet som gaf gods, gaf lif för Statens heder, Och ärans gudadröm, och Fädrens rena seder? Du leker utan blygd på deras helga stoft Och jollrar flärdens ord och fångar blommans doft. Gå, icke vill min sång ditt lumpna öde lära, Gå, lef förutan dygd, och fall förutan ära! – Hvad säger jag? O Gud, o Sverge, Vasars jord! Förlåt den vilda sorg, förlåt en ynglings ord, Som ville ge sitt lif, sin sällhet tusen gånger, Blott att ej se ditt fall, din blygd, din sena ånger. Se, ifrån fallets brant, der svindlande du stod, Du rycktes nyligen af dina ädlas mod. Med hjertat mildt och fritt, med håret silfverfärgadt Beskyddar Carl ännu ruiner dem han bergat, Och Segrarn står bredvid, beundrad af en verld, Och Oscar vexer opp att föra Fingals svärd. Skall aldrig deras namn ditt dufna sinne väcka? Skall evigt ditt förderf hvar ädel möda gäcka? Och är den enda lön du ämnar deras dygd Ett fortsatt skådespel, o Svea, af din blygd? Du bär ej utländskt ok. Ditt eget ok är värre. Hvar slaf af sitt begär har en tyrann till Herre. Den ej umbära kan, bär lätt en oväns band, Och svärdet trifves ej uti hans snåla hand. Du sofver, Svea Folk! Hvem vill din hvila rubba? Men Sveket med sin dolk, men Våldet med sin klubba, De vaka omkring dig. O väckte dig min sång Med djup af grafvens röst, med dån af åskans gång! Se kring dig! Dina rof ha farorna förstorat, Och morgonsoln går opp i land som du förlorat. O! Aura, dödens bygd! O borg som Ehrnsvärd byggt! Nyss lik en blodig sköld från Statens hjerta ryckt! En thron står opp ur kärr hvars namn vi knappast vetat, Och österns Konung bor der våra hjordar betat. Farväl, du Sveas värn, farväl, du Hjeltars land! Se, Bottnens bölja för vår gråt intill din strand! – Välan, en högre makt Nationers öden väger. Gråt, Svea, hvad du mist; men skydda hvad du äger. Från Sundets rika strand längst upp till fjällhög Nord, Der Lappen flyttar kring sin frihet och sin hjord, Hvad skogbekrönta berg, hvad fält med skördar prydda! O! älska vi vårt land, nog ha vi land att skydda. Låt, Svea, dina berg fördubblad ge sin skatt, Låt skörden blomstra opp i dina skogars natt. Led flodens böljor kring som tamda undersåter, Och inom Sverges gräns eröfra Finland åter. Du äger icke allt af Fädrens helga bygd; Haf mer än deras land, haf ännu deras dygd, Den lugna storheten, den djerfva frihetsanden. Knyt fastare ihop de sprängda samfundsbanden; Stå ej bekymmerslös midt i en väpnad verld, Och hvila, om du får, men hvila vid ditt svärd. Blif åter, Svea folk, blif åter hvad du varit Lär af hvad andra land, af hvad du sjelf erfarit. Det frihet är och rätt och ljus du vakar för. Hör mensklighetens bön, om du ej skaldens hör. Se tiden! Är han gjord för svagheten och flärden? Eröfrare gå fram, som jordskalf, genom verlden. Europas gamla form ej längre hålla vill. Den nya skapelsen med svärdet yxas till. Hvad throner störtas om! Hvad riken sönderstyckas!

Förtrycket nämns försvar, och rätt är det som lyckas. Tror du dig ensam trygg? Så är ej våldets art. Var viss, det klappar ock uppå din fjällport snart. Betänksamt ödet står, med griffeln höjd, att rista I kopparn in vår dom, den eviga, den sista. Ett ögonblick ännu! Det plånar ut, med köld, De nötta kronorna, o Svea, från din sköld. Upp! ännu är det tid att deras helgdom berga. Än har du Kung och Stat och Grafvar till att värja Och vålnan af ett namn som minnets stolthet gör. Kan du ej rädda dem, så kan du dö derför. – Se Belten kasta än kring dig de fria armar, Och fjällens fästning står, och Himlen sig förbarmar. Än sår du egna fält och kan dem fylla än Med malmstöpt åskas hot, med klingor och med Män. Än kan du med ditt mod en häpen verld förfära, Och rädda, fallande, åtminstone din ära. – – Så sjöng jag. Solen sjönk. Med stjernor natten kom. Till halmtäckt hyddas lugn jag ville vända om. Bedröfvad, tyst, jag gick utöfver dödens sängar. Men hör! Ett sällsamt ljud far genom harpans strängar, Och natten ljusnar opp, och röster ropa mig, Och själen, hög och fri, från stoftet svingar sig. I glans är verldens rund för Skaldens syn förgången. En Gudom fattar mig. Det bor en Gud i Sången.

Jag ser en syn! (O lyssnen till orden!) Det dånar i jorden, det flammar i skyn. Valkyrier rida På frustande hästar. Hell, Dödsjungfrur, hell! I dag skall man strida. I Valhalla gästar En skara i qväll!

Upp, männer, till striden! Den kommer ej mer. I dag fäster tiden Sitt öga på er. Se högarnas famnar Upplåtas med dån Och Fädernas hamnar Stå upp derifrån. De se hur J fäkten. – Den bortdöda verld, De ofödda slägten Anropa ert svärd. – Mulna hopar Skaka Fädrens spjut. Stridslur ropar, Lösen flyger ut.

Svärdsklingor springa och blodströmmar vandra. Härarne famna i vrede hvarandra.

Mörker och dam Omhölja jorden Framåt! Fram! Strid är för Norden, Strid är för frihet, för barn och för maka. Vägen går framåt. Den går ej tillbaka.

Hafvet förskräckt Tiger och undrar. Solen är släckt, Asa-Thor dundrar. Undan! Der kommer han, der kommer Kungen. Blodiga rosor han sår öfver ljungen.

Carlarnas svärd Brinner i handen, Slår, och en verld Bleknar i sanden. Fädren, som skåda hur striden sig vänder, Klappa från högen i dimmiga händer.

Segren är ryckt Till oss af Hjelten. Brusande flykt Gjuts öfver fälten. Bäfvan, förstörarn, förödelsebringarn Jagar de slagne på flåsande Springarn.

---

Den slagtning är slagen, Och fritt är vårt land. I blod sjunker dagen Vid himmelens rand. De fallne nerträda Till Asarnas hof, Och Barderne qväda De bleknades lof.

En Gud ser jag komma Med kransade hår. Der vexer en blomma I hvarje hans spår. Han lyfter de fria I faderlig famn, Gör svärdet till lia, Och Frid är hans namn.

Svea sitter å sin thron på fjällen, Med stjernekronan omkring gullgult hår. Hon blickar stilla ner i sommarqvällen. Dess rykte nyfödt genom verlden går. Fullbordat har en dag hvad sekler ämnat. Dess kraft är pröfvad och dess namn är hämnadt.

Se, upp till Statens nya Tempel tåga Ej skilda flockar, men ett brödrafolk. Det ligger aska öfver Afunds låga, Och tvedrägt faller för sin egen dolk. Ren som en stjerna blickar Religionen, Och Lag och Frihet hålla vakt kring thronen.

Förderfvet, flärden kan ej längre stanna; Dess smitta flyr för Nordens friska vind; Och allvar hvilar på hvar manlig panna, Och oskuld rodnar på hvar Tärnas kind. Flit, välstånd blicka ur hvar hyddas fenster, Och i

Palatsen bor det blott Förtjenster.

Och fritt är hvarje bröst, och fri hvar tunga, Och Statskonst öppen såsom Solens ban. I fordna öcknar gyllne skördar gunga, Och skeppen dansa öfver Ocean. De milda Dvergar, skymtande i qvällen, Uppläsa skrinlagd rikedom ur hällen.

Och hög och fri, på blåa skyar buren, Står Sångens Mö, ett barn af Nordens land; Högtidlig, dristig, enkel som Naturen: I harpans strängar stormar hennes hand. Hon sjunger kraft och mod i millioner, Och Södern lyssnar till de höga toner.

---

Så såg jag synen I Norrskensnatt. Dess bilder försvunno Och stjernorna brunno Vid himlabrynen Igen så matt.

Jag lyfte min hand I natten och svor, Att lefva och dö för mitt land. Och stormen for Med orden till himmelens rand; Men stjernor och hafvet och fjällen och heden De hörde den dyra, den heliga eden.

Och Solen rann opp Ur lågande öster Och sken på mitt hopp. Och skogarnas röster Och hafsvågens sorl och den susande Nordan De sjöngo den dag då min syn får fullbordan.

Du sofver i skyar Bak österns port, Du dag som vår ära förnyar. Upp, skynda dig, fort, Och stig öfver blånande sjö! Du ofödde hämnare kom utan hinder Och låt mig få se dina lågande kinder Och värma mitt bröst i ditt sköte – och dö!

Men J som kören med de gyllne tömmar Er stjernevagn utöfver Nordens sfer; – På Sveas kronor och på Göthas strömmar J höge Carlar! Blicken nådigt ner.

Rätt ofta tror jag eder stämma höra Då tyst och rörd jag blickar till Er opp. Hon hviskar sakta uti nattens öra Om forntids ära och om framtids hopp.

Men var ert minne, var er dygd förgäfves, Skall Svea falla här i Tidens höst En slaf bland folken utan namn, och qväfves Er hjeltelåga evigt i dess bröst; –

Då styren stjernbeströdda tistelstången Mot hafvets afgrund med förtvifladt mod, Att med vår jord vår skam må bli förgången, Och ingen veta hvar ert Svea stod!

Digitaliserad av Litteraturbanken.

Konverterad av Arkivkopia och publicerad på
https://arkivkopia.se/sak/littbank-TegnerE_Svea1811.

Filen skapad 2018-12-13 19:14:31.650525